

'Liivi sibulõuna' viljakandvusest

ESTI POMOLOOGIA

Millest on tingitud asjaolu, et kuue- või seitsmeaastane 'Liivi sibulõun' ei kanna vilja? Kevadel õitseb, aga õunu üks-kaks tükki puul. Samavanune 'Martsipan' kannab juba ammu.

Vastab

KADRIN LINNA

'Liivi sibulõuna' ümmarguse võraga puu kasvab esimestel aastatel jõuliselt, hiljem kasv aeglustub. Üldiselt hakkab puu hilja kandma, mis on sordile omane. Tavaliselt saabub kandevõime alles 8–10 aasta vanuselt, harva veelgi hiljem. Täiskandeikka jõuab ta 15–20aastaselt. Eeskujuliku hoolduse puhul on ta siis saagikas ja kannab peaaegu igal aastal. Vahel nurisetakse tema perioodilise viljakandvuse üle, aga enamasti tuleneb see kehavadest kasvutingimustest.

'Liivi sibulõuna' iseloomustab pikk eluiga, mida kinnitavad veel paljudes aedades tugeval seemikalusel kasvavad puud. Seejuures on nende saagikus püsinud, ja pole midagi ebaloomulikku, kui üle saja aasta vanad puud on ikka veel õunu täis.

Kuna tegu on vana sordiga, esineb tal teisendeid, millel on enamasti väiksem väärtus. Pahaaimamatult võivad need ka paljundusese sattuda.

Sordi kandealgus oleneb veel viljapuu pookealuse kasvutugevusest. Sellest lähtuvalt kujuneb ka saagikus ning eluea pikkus. Nõrgemal pookealusel on õunapuu kasv väiksem ja varasem viljakandvus, kuid lühem eluiga.

Kuigi mullastiku suhtes leplik, vajab puu heaks saagiks viljakat, sügavalt haritud mulda ja korralikku agrotehnikat. Selle suhtes on eriti tundlikud kääbuspuud, sest neil on nõrgem juurestik ning nad vajavad kuival ajal kindlasti korralikku kastmist.

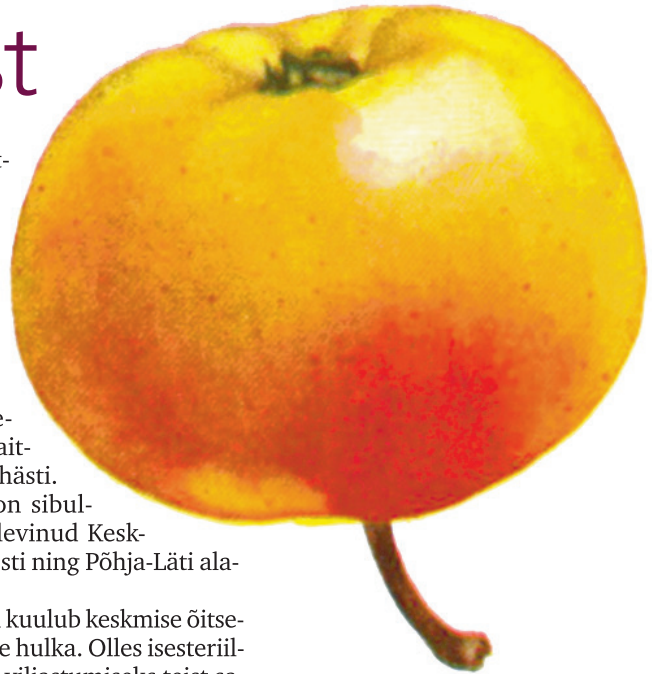
Toitainetevaese mulla ja vähesel hoolduse puhul on õunad väike-

sed ja maitsetud. Veel on tähelestatud, et Põhja-Eestis ei saavuta õun alati täisküpsust – jääb pisikeks ega maitsetu ka kuigi hästi. Seepärast on sibulõun enam levinud Kesk- ja Lõuna-Eesti ning Põhja-Läti aladel.

Sibulõun kuulub keskmise õitseaajaga sortide hulka. Olles isesteriilne, vajab ta viljastumiseks teist samal ajal õitsevat sorti, näiteks sobib talle 'Pärnu tuviõun'. Samamoodi on 'Liivi sibulõun' heaks tolm-andjaks 'Pärnu tuviõunale', toime on vastastikune. Tolmlemise edukus sõltub palju õitsemisajal valitsevatest ilmaoludest ja õietolmlevitajate hulgast.

Lisaks muule paneb saagi kujunemisele aluse juba noore viljapuu õige lõikamine. Seejuures kasutatakse kaht lõikamisviisi – kärpimist ja harvendamist. Kärpimisega saab reguleerida okste kasvutugevust, -suunda, harunemist ja viljaokste teket. Samuti soodustab see tugeva, seisukindla ja paraja tihedusega võra väljakujunemist. 'Liivi sibulõuna' tuleb nõrgalt kärpida, see tähendab üheaastaselt oksalt eemaldada ¼. Siis kattuvad oksad suhteliselt lühikeste külgvõrsetega, millest kujunevad viljaoksad. Kui puud aga liiga tugevalt kärpida (½ oksa pikkusest) ja teha seda mõned aastad järjest, muutub võra ülearu tihedaks. Siis tuleb võra harvendamisel eemaldada palju oksa, mistõttu kannatab viljaokste teke. Harvendamisega luuakse võrale paras tihedus, kus on soodne valgus- ja õhurežiim õiepungade tekeks ning viljade kasvuks kogu võra ulatuses.

Noore viljapuu vegetatiivse kasvuperiood kestab 5–6 aastat, seejä-

rel algab üleminek kandeikka. Sel ajal vajab viljapuu toitaineid eriti rohkesti, kuna kujuneb välja viljakandev pind (viljaoksad), ilmuvad esimesed viljad ning jätkub veel vegetatiivne juurdekasv.

Väetamisel väärib tähelepanu asjaolu, et viljapuudel esineb toitainete omastamise kaks maksimumi. Esimene on kevadsuvel, mil toimub pungade puhkemine, lehestiku intensiivne kasv, õitsemine, viljade moodustamine ja pungade diferentseerumine järgmiseks aastaks. Teine toitainete omastamise kõrgperiood on hilissuvel ja sügisel, mil jätkub pungade arenemine, jämeduskasv, juurte intensiivne kasvamine ja toitainete talletamine taimekudedesse. Kui mullas on niiskust vähe, pidurdub ka seal paiknevate toitainete lahustumine, nii et puujuured ei suuda neid omastada.

Samas kui täissaagis viljapuid tuleb igati turgutada, siis noorte kandmiseelikute kasvu peab suvel hoopis pidurdama, et nad hakkaksid end õigeaegselt talveks ette valmistama. Kui juulis kasvu lõpetanud võrsed hakkavad uuesti kasvama (tavaliselt siis, kui kesksuvel pöuale järgneb vihmaperiood), on vaja juurdekasvud pintseerida.